

Nr 412.

Av herrar vice talmannen **Bengtsson** och **Anderson** i Rästock,
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 186, med förslag till ändrad tid för kronouppbörden.

I propositionen nr 186 till innevarande riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit ändrad tid för kronouppbörden. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet erinrar statsrådet och chefen för finansdepartementet om 1924 års uppborðs-sakkunnigas år 1929 avgivna betänkande med förslag angående rationell skatteuppborð.

De myndigheter, som yttrat sig över nämnda förslag, hava emellertid i allmänhet uttalat betänkligheter mot detsamma. Då frågan om kronouppbördens delning på flera terminer emellertid syntes statsrådet särskilt trängande, har han låtit inom finansdepartementet verkställa utredning rörande möjligheten att, utan avvaktan å en mera genomgripande reformering av uppborðsväsendet, genom åtgärder, som låta sig genomföras inom ramen för den nuvarande organisationen, uudanröja eller åtminstone mildra de för skattebetalarna mest besvärande olägenheterna av nu gällande bestämmelser i fråga om tiden för skatteuppborð.

Denna utredning har givit till resultat det förslag till uppdelning av kronouppbörden på två terminer, som den kungl. propositionen innehåller.

Uppborðstidernas anpassning till den för skattebetalarna lämpligaste tidpunkten för skatters erläggande är ur flera synpunkter av stor betydelse. Det är icke blott en statsangelägenhet att största möjliga belopp av den beslutade skatten inflyter. Det är också angeläget, att ej skatten göres onödigt betungande genom uppborðstidernas olämpliga anordnande. En uppdelning av kronoskatten på tvenne uppborðsterminer måste därför ur flera synpunkter vara till fördel för skattebetalarna och hälsas med tillfredsställelse.

Vid den kungl. propositionens utarbetande synes emellertid nödig hänsyn icke hava tagits till ett annat berättigat samhällsintresse, nämligen kommunernas, i det att den andra kronouppborðsstämman föreslagits till en tidpunkt, som otvivelaktigt skulle komma att bereda kommunerna svårigheter och att menligt inverka på den kommunala uppborðen. Tiden för andra kronouppbörden skulle nämligen enligt den kungl. propositionen förläggas till 1—10 februari.

Jämlikt lagen om kommunalstyrelse på landet är februari månad emellertid anvisad såsom den tid, under vilken uppbörd av kommunalutskylder skall äga rum. Och genom den utredning, som företagits och som åtföljer propositionen, visar det sig att endast ett fåtal, i allmänhet större, kommuner på grund av uppbördstekniska skäl begagna sig av annan tid för uppbörden än februari månad. Skulle nu andra kronouppbörden förläggas till denna månad, skulle den kommunala uppbörden pressas undan till annan för densamma mycket oförmånlig tid.

Landskommunernas förbunds styrelse har också i sitt till departementschefen avgivna, i propositionen återgivna yttrande över förslaget framhållit flera olägenheter för landskommunerna, som skulle följa av kronouppbördens förläggande till februari månad. Liknande invändningar ha gjorts av *Svenska Stadsförbundet* för städernas vidkommande. Flera *länsstyrelser* hava jämväl framhållit de svårigheter för kommunerna, som skulle följa av den föreslagna tiden. *Statskontoret*, *kammarrätten* och *riksräkenskapsverket* hava även gjort beaktansvärda uttalanden, som understryka de av landskommunernas förbund anförda synpunkterna.

Utan att här upprepa vad sålunda anförts hänvisa vi till de i propositionen refererade uttalandena.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet har departementschefen emellertid velat underkänna de skäl, som sålunda anförts mot ändring av tiden för den kommunala uppbörden. Mot de av statsrådet anförda synpunkterna kunna dock göras berättigade erinringar.

Landskommunernas önskemål att få behålla februari månad för uppbörd av kommunalutskylder grundar sig icke därpå, att denna månad ur uppbördssynpunkt skulle vara synnerligen förmånlig. Snarare råder då en viss penningknapphet på grund av de föregående månadernas helger och årstidens i allmänhet relativt ringa arbetstillgång. Det egentliga skälet till motståndet mot kommunaluppbördens förskjutning är den penningknapphet, som faktiskt råder i kommunernas kassor i början av året och som gör sig gällande intill dess den första uppbörden av kommunalutskylder hållits. Detta faktum kan icke bortresoneras. Och även om dessa svårigheter, på sätt i propositionen göres gällande, blott skulle förlängas ytterligare två à tre veckor, så äro de dock så allvarliga, att statsmakterna icke få bortse härifrån, även om det blott gällde denna tid.

Det är emellertid fullkomligt uteslutet, att uppbörden av kommunalutskylder kan förläggas så nära kronouppbörden som två à tre veckor därefter. Icke ens i månaden efter kronouppbörden kan kommunaluppbörden med fördel hållas.

Hela uppbördsreformen är ju tillkommen i avsikt att giva skattebetalarna lämpligare betalningsterminer för skatterna. Det får därför anses uteslutet, att kommunerna skulle kunna förlägga sin uppbördstermin till mars, om kro-

nouppbörden komme att hållas i februari. Tvenne skattemånader i följd skulle för skattebetalarna nästan förvärra tillståndet i stället för att förbättra det, och för kommunerna skulle uppbördsresultatet förvisso försämraras. Kommunerna bleve följaktligen, om den kungl. propositionen bifölles, för sin första uppbörd hänvisade till april månad.

Det talas i propositionen om de svårigheter, som skulle uppstå för staten, om uppbördsmedlen inflöte i budgetårets femte och elfte månader och till jämförelse anföres, hurusom en kommun, som bleve hänvisad att hålla sin uppbörd under sådan tid, säkerligen skulle, och icke utan skäl, finna sina intressen tillbakasatta. Att på dylikt sätt jämföra kommunerna med staten är i hög grad missvisande och icke i någon mån träffande. Först och främst är det ju så, att kommunerna i sina handlingar äro beroende av statsmakternas föreskrifter och endast hava en begränsad självstyrelse. De ha sålunda icke rätt att fondera medel och deras rätt att upptaga lån utan Kungl. Maj:ts tillstånd är mycket begränsad och saknas alldeles för många bland dem. Staten däremot har praktiskt sett obegränsade möjligheter att under budgetåret disponera nödiga medel. Före budgetårets omläggning till nuvarande tid 1 juli—30 juni kunde staten också som bekant hålla sitt kassaväsende i ett skick, som fullt tillfredsställde alla praktiska krav, ehuru den betydelsefullaste direkta skatten icke inflöt förr än under budgetårets sista månad. Så mycket lättare bör då detta kunna ske, om hälften av inkomst- och förmögenhetsskatten, såsom i propositionen föreslås, inflyter under budgetårets femte månad. När så behövs kan ju för övrigt statsverket erhålla kassaförstärkning från riksgäldskontoret, varom i reglementet för detta kontor ges erforderliga föreskrifter. För det stora flertalet kommuner är en nödig kassaförstärkning icke lika lätt att anordna.

Det skeva i en jämförelse mellan staten och kommunerna i ifrågavarande avseende framträder också synnerligen bjärt, när man erinrar sig, att medan den allmänna kommunalskatten är kommunernas huvudsakliga inkomstkälla, har staten vid sidan av inkomst- och förmögenhetsskatten flera andra högst betydande inkomstposter, vilka tillsammans inbringa till statskassan långt större belopp än den direkta skatten.

I propositionen göres det antagandet, att det icke så mycket är kassabristen i kommunerna som föranlett kommunalförbunden att resa motstånd mot förslaget i förevarande fall, utan att detta skett av fruktan för *konkurrens* med en tidigare infallande andrakronouppbörd. I själva verket äro båda dessa skäl av betydelse för kommunalförbunden och tala båda kraftigt mot Kungl. Maj:ts förslag. De synas därför värda allt beaktande av statsmakterna. Hade kommunerna en kassareserv för finansiering av sin rörelse de fyra första månaderna på året, skulle det icke vara tal om annat än att landskommunerna med nöje skulle kunna acceptera april som uppbörds månad. Men nu ha kommunerna icke någon kassareserv och ha heller ingen författningsenlig

rätt att upplägga en sådan, varav följer att de måste lägga sin uppbörd så nära årsskiftet, som detta praktiskt taget kan ske. Skulle andra kronouppbörden komma att förläggas före uppbörden av kommunalutskylderna, skulle detta givetvis komma att menligt inverka på kommunaluppbördens resultat.

Den omständigheten att de ordentliga skattebetalarna med nuvarande ordning ganska regelbundet fullgöra sin skatteplikt synes icke böra föranleda till en åtgärd, som skapar sådana svårigheter, att även de lojala skattebetalarna i många fall komma till korta.

Att förslaget icke medför någon ökning i det samlade belopp av kronoutsylder, som skall erläggas före första kommunaluppbörden, bevisar icke att en krono- eller kommunaluppbörd icke skulle inverka menligt på resultatet av den uppbörd, som kommer omedelbart i efterhanden. Det är dock ingen, som tidigare velat göra gällande, att uppbördens förflyttning från julmånaden framåt i tiden skulle medföra, att dessa skattemedel bleve av den enskilde skattebetalaren sparade och disponibla för februariskattens erläggande. Det är väl snarare så att motviljan mot kronouppbörden under julmånaden haft sin orsak i den omständigheten, att stora befolkningsgrupper haft svårt att tillgodose sina behov av förnödenheter till helgen, då de strax förut haft att betala kronoutsylderna.

Det anföres jämväl att landstingsförbundets styrelse framhållit, att kronouppbördens förläggande till maj skulle medföra kännbara olägenheter för landstingen. Dessa olägenheter torde dock icke vara av så allvarlig art, då landstingen få halva skatten för året redovisad redan före eller omkring årsskiftet. Detta framgår också av ett i propositionen ej citerat yttrande i landstingsförbundets skrivelse, vari det heter: »Med hänsyn till skattebetalarnas intressen, och då ett förläggande av andra uppbördsterminen till april eller maj, ehuru ur landstingssynpunkt föga fördelaktigt, dock torde erbjuda mindre olägenheter för landstingen än en kronouppbörd i februari för ett stort antal primärkommuner, anser sig styrelsen ej heller böra direkt motsätta sig, att andra uppbördsterminen förlägges till april eller maj, därest från primärkommunalt håll starka krav resas för en dylik omläggning.»

Landskommunernas förbunds styrelse hade såsom lämplig tid för andra kronouppbörden för landsbygden förordat april månad. Det har emellertid från olika håll framhållits, att denna månad är mindre lämplig för städerna. Men det är ju egentligen ingenting som hindrar, att olika tider bestämmas för landsbygden och städerna. Skulle en dylik skiljaktighet mellan land och stad icke anses önskvärd, kunde ju ifrågavarande uppbördstermin förläggas till tid, som i motion till riksdagen redan är föreslagen, nämligen 25 april—5 maj. Skulle emellertid den föreslagna andra kronouppbördsterminen ur statssynpunkt icke kunna förläggas till annan tid än månaderna februari—mars, är det föga vunnit med reformen, vilken då hellre bör utebliva.

I anslutning till vad sålunda anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta att göra det uttalandet, att sådan ändring måtte företagas i de i propositionen ifrågasatta bestämmelserna i uppbördsreglementet, att tiden för den andra kronouppbörden bestämmes till den 25 april—5 maj.

Stockholm den 9 april 1931.

St. Bengtsson
i Norup.

Anders Anderson
i Råstock.
